

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

xxij. De excommunicatione minore, de natura & effectibus eius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13883

2. §. 4. num. 2. & cap. 4. in princip. huius. 14. Quod procedit primo, à quocumque vis, aut metus inferatur, etiam à maiore, ut notant Gemina in d. cap. v. art. 3. Ne autem, cum. 2. & Vgl. vbi supra, num. 14. Secundo procedit, siue censura iuste, siue iniuste lata fuerit, cum lex non distinguat, an sententia iusta, vel iniusta fuerit, sic gl. in d. c. vnic. in verb. excommuni. & quia censura etiam iniusta non illegitima, sed probatis remedijs reuocanda est, argum. cap. Sacro, §. caueat, de sentent. excommuni. & cap. cum contingat, de offic. deleg. Tertio procedit, etiam si sub conditione, aut ex die censura promulgata sit, & antequam conditio, vel dies aduenerit, vi, aut metu reuocata sit, talis enim reuocatio nulla erit, ex Gemina. Anchar. & Fraco vbi supra. Quarto procedit non solum in absolutione excommunicationis maioris, sed etiam minoris, ex Gemina, cit. & Felino, in cap. si quem, omni. 4. de sentent. excommuni. & ratio est, quia cum aliquid de excommunicatione dicitur, quod non solum ad maiorem, sed etiam ad minorem accommodari potest, etiam ad minorem trahitur, ut tradunt gloss. in cap. presbiter, in verbo, excommunicatione dicitur, de heret. lib. 6. & similis gloss. habetur in Clem. 1. in verbo, sententia, de privileg. & Gemina. & Franc. in d. cap. vnic. de his, que vim met. cau. fiunt. Cum igitur absolutio, de qua agitur in d. c. vnic. ad excommunicationem minorem pertineat, eiusdem capituli dispositio in excommunicationis minoris absolutione locum habebit.

31 Quibus addo, quod qui sic per metum, aut vim absolutionem extorquet, non solum a priori excommunicatione non soluitur, sed etiam nouam excommunicationem dicti c. vnic. de his, que vi. li. 6. incurrit, ut docent Summa Alensis, & Henriquez vbi supra, & contra huiusmodi extorquentes absolutione grauius inuehitur Conc. Trid. Sess. 25. de Refor. cap. 3. in fine. vbi ait, *Nefas esse, ut Matris autem cadens in conitatem virum is est, quando aut mors ipsa, aut corporis cruciatus grauis, aut vniuersorum honorum, aut patris eorum amissio, interminatur, nisi absoluat, argum. cap. 1. & 2. & cap. ad audientiam, & c. cum dilectus, de his, que vi. met. cau. fiunt, & l. propter licet, ff. de excu. tutor. Item subtractio magni lucri, ut docent Cynus, in l. interpretas, C. de transact. & Anchar. & Franc. in d. cap. vnic. Sed de maiori excommunicatione, eiusque vinculo effectibus, & absolutione, haec tenus dicta sufficiant, in sequentibus de excommunicatione minori breuiter agendum erit.*

De excommunicatione Minori.

De Natura, & effectibus eius.

Cap. XXII.

S Y M M A R I U M.

- 1 De excommunicatione Minori, que tractanda ab auctore sint.
- 2 Excommunicationis Minoris quot species, tam a Theologis, quam à Canonistis assignentur.
- 3 Excommunicatio Minor quidnam sit, & quare sic appellata sit.
- 4 Excommunicatio Minor qualiter ab excommunicatione maiori differat.
- 5 Excommunicatio Minor qualiter a peccato mortali distinguatur.
- 6 Excommunicatio Minor communionem passiuam Sacramentorum priuat.
- 7 Excommunicatus Minori, nec Confirmari, nec Euchari-
stiam sumere, nec Matrimonium contrahere, nec ordinibus initiari potest.
- 8 Excommunicatus Minori, Missam audire, & etiam osculum pacis in Missa licite recipere valet.
- 9 Excommunicatus Minori, non solum Ecclesiam intra-

ro, sed etiam officia diuina cum alijs in choro recipere potest.

- 10 Excommunicatus Minori actor esse potest in Iudicio.
- 11 Excommunicatus Minori procurator in Iudicio pro alijs esse valet.
- 12 Excommunicatus Minori in Iudicio testis esse potest.
- 13 Excommunicatus Minori an verum Sacramentum recipiat.
- 14 Excommunicatus Minori quoties non peccat recipiendo Sacramentum Penitentia, toties verum Sacramentum recipit, ita ut Confessionem recitare non teneatur.
- 15 Excommunicatio Minor hominem incapax Sacramentorum non efficit, sed solum ne licite ea recipiat.
- 16 Excommunicatus Minori, quare quoties peccat Sacramentum Penitentia recipiendo, toties irritum sit Sacramentum, & iteranda Confessio.
- 17 Excommunicatio Minor non actiua collatione, sed passiuam solum Sacramentorum receptione priuat.
- 18 Excommunicatus Minori, administrando alijs Sacramenta, non mortaliter, sed solum venialiter peccat.
- 19 Excommunicatus Minori, recipiendo Sacramenta regulariter peccat mortaliter, nec gratiam Sacramenti recipit.
- 20 Excommunicatus Minori, quo sensu a Gregorio IX. dicitur grauius peccare celebrando.
- 21 Excommunicatus Minori, licet peccet Sacramenta conferendo, valet tamen collata ab eo Sacramenta.
- 22 Excommunicatus Minori ad beneficium, seu dignitatem Ecclesiasticam eligi nequit.
- 23 Excommunicati Minori electo ad beneficium an ipso iure nulla, vel potius annullanda sit.
- 24 Excommunicati Minori electo ad beneficium in foro exteriori irritanda est, quamuis sic electus excommunicationis ignarus fuerit.
- 25 Excommunicatio maior electionem ipso iure nullam reddit, non autem excommunicatio minor.
- 26 Peccatum mortale electionem ad beneficium non annullat.
- 27 Excommunicatus Minori Missam celebrando mortaliter peccat, irregularitatem tamen non contrahit.
- 28 Excommunicatio maior quare celebrantem irregularem efficiat, non autem Minor.
- 29 Communicans cum excommunicato minori, in excommunicationem aliquam non incidit.
- 30 Excommunicatio Minor, neque a Iudicio repellit, neque rescripta annullat.

1 Quoniam quæ ad excommunicationem minorem pertinent, magna ex parte in superioribus exposita sunt, hic solum ea adiungemus, quæ ad integram, & perfectiorem eius notiam spectare videntur, quæ commode ad hæc tria reuocari possunt. Primum est, ut Natura, & effectus, quos parit, explicetur. Secundum est, ut Quis eam ferre possit, ostendatur. Tertium est, ut Quis ab illa possit absolueri, declaratur.

2 Quod primum. Antiquiores Scriptores tam Theologi, quam Canonistæ: duas excommunicationis minoris species assignarunt, quarum Vna & præcipua est illa, quæ à participatione Sacramentorum tantum excludit, cap. fin. de Clec. excommuni. ministr. Alia est illa, quæ separat a communionem fidelium non Sacramentorum, quod colligunt ex cap. præsentis, §. q. 2. vbi accusatus, & citatus expectatur per dies septem sine aliqua pena; & deinde per alios septem, hac apposita pena, ut Ecclesiam non ingrediatur ad officia diuina audienda; & postea per duos dies interdicitur ei, ne cum alijs fratribus, vel in Choro, vel in Mensa, vel in Dormitorio comminuet, ex gloss. in d. capit. præsentis, in verbo, communiōne, & in cap. in loco §. quest. 4. Turbulentum & strepitum faciens tempore Synodi, per triduum

daum a communione fratrum, non autem Sacramento-
rum, ex glof. ibidem, in verb. excommun. separatur, & ca.
Placuit, d. 18. ubi Episcopus impeditus, ne ad Synodum
veniat, & literas excusatorias non mittens, separatur ab al-
iorum Episcoporum communione. & similia habentur
in capit. Quorundam, d. 34. & cap. si quis de alterius, dist.
38. de quibus leg. possunt Rich. 4. d. 18. artic. 7. qu. 4. Host.
in Summa, lib. 5. tit. de Cler. excommun. ministr. nume. 1.
§. Quater puniatur, & tit. de sentent. excommun. nume.
2. §. Quot sunt species Summa Aftenfis, par. 2. libr. 7. tit. 5.
art. 1. & tit. 9. art. 2. quæst. 10. Ioan. de Lign. in tract. de cens.
Eccle. §. vndecimus. Felin. in cap. 1. num. 1. de treug. & pace
& in cap. a nobis, num. 11. de except. Marian. Socin. sen. in
cap. Sacris, num. 508. de sentent. excommun. Vg. de cens.
Eccle. Tab. 3. cap. 5. & cap. 7. Hic igitur omnes, duas species
minoris excommunicationis constituunt, quarum vna a
Sacramentis tantum; altera vero a communione aliquo-
rum hominum separata, ita, vt nec ipse communione eorū
in Diuinis, aut humanis vti possit; sicut e contrariō nec hi,
quorum consortio priuatur, eius communione vti que-
reant, autem communione, a quibus separatus nō est, licet
citē & sine peccato vti poterit, sicut etiam & illi eius vti
confortio in Diuinis, aut humanis poterunt. Sed quia vt
rectē notat Rich. in istis iuribus multū extenditur excom-
municationis nomen, & hæc secunda species a recentiori-
bus auctoribus neglecta est, de prima tantum, cuius vsus
frequentior est, in præsentiarum agemus.

3 Excommunicatio igitur Minor (sic dicta respectu exco-
municationis maioris, cuius pars quædam est, seu respec-
tue ad effectus maioris excommunicationis, aut quia propter
minora peccata incurritur, vt notant Sotus 4. d. 2. q.
1. art. 1. dub. 2. Henriquez lib. 13. de excommun. cap. 3. §. 1.
& Vgolin. Tab. 3. cap. 5. §. 1.) est censura Ecclesiastica homi-
nema participatione passua Sacramentorum priuans,
prout DD. communiter definiunt, & colligi potest ex c. si
celebrat, de Cler. excomm. ministr.

4 Ex qua definitione constat, qualiter non solum ab exco-
municatione maiori, sed etiam a peccato mortali differat;
excommunicatio enim maior tam actiua, quam passua,
Sacramentorum perceptione priuat, hæc autem passua,
tantum; illa publicis Ecclesiæ suffragijs priuat; hæc non,
item; illa multo plures habet effectus, quam minor habet,
vt inferius dicemus. Et quamuis improprie nonnulli, vt
Panorm. in cap. si celebrat, num. 6. de Cler. excomm. ministr.
& Gabr. 4. d. 18. quæst. 2. art. 1. Notab. 1. & Coroll.
ante Notab. 2. & Syluest. verbo, excommun. 5. nu. 2. Sum-
ma Aftenfis par. 2. li. 7. tit. 5. art. 1. Angelica, verbo, excom.
4. & alij, peccatum mortale adæquant excommunicationi
minoris, adeo, vt velint omnem mortaliter peccantem,
in minorem excommunicationem incidere, ex eo, quod
peccatum mortale priuat digna perceptione Sacramen-
torum, sicut excommunicatio minor; ob quam sanè cau-
sam peccator late dicitur excommunicatus, 11. quæst. 3.
cap. Ad mensam, §. Euidenter, in multis tamen a peccato
mortali differit; Primò quidem, quia peccatum est culpa,

5 excommunicatio minor est pena; peccatum mortale per
contritionem ante absolutionem remittitur, excommuni-
catio minor nō nisi absolutionem, quantumuis attritus, aut
contritus sit, remittitur; peccans etiam mortaliter post co-
ntritionem, excepta Eucharistia, Sacramentū aliud quod-
cunque digne ante absolutionem recipit, non sic minori
excommunicatione ligatus ex Syluest. verbo, excommun.
3. in fine, in peccato mortali existens conferendo Sacra-
menta, peccat mortaliter, non sic minori excommunica-
tione constrictus, alijque modis inter se differunt, vt la-
tius probat Henriquez lib. 13. de excommun. capit. 2. §. 1.
in annot. litera D. & cap. 3. §. 2. Ex quibus manifestum est
excommunicationem minorem longe diuersos effectus,
quam peccatum mortale, & multo pauciores & leuius
effectus quam excommunicatio maior, habere vt sequen-
tia declarant.

6 Primo igitur excommunicatio minor Sacramentorum
comunione passua nos priuat, hic enim principalis pro-
prius eius effectus est, vt colligitur ex c. A nobis, de excep.
& cap. si celebrat, de Cler. excommun. ministr. & c. penul.

de sent. excommun. & DD. ibi. Hostiensis in Summa, lib.
5. tit. de Cler. excommun. ministr. num. 1. §. Qualiter puni-
atur. & tit. de sentent. excommun. num. 2. §. Quot sunt
species. Summa Aftenfis, par. 2. lib. 7. tit. 9. art. 2. Panorm.
in rubr. de sentent. excommun. num. 3. & idem Panorm.
in c. illa quotidiana, num. 8. de ele. Felin. in Rubr. de sent.
excommun. num. 6. Marian. Socin. in c. Sacris, num. 507.
de sent. excommun. S. Anton. 3. par. tit. 25. c. 2. §. 1. Ange-
lica, verbo, excommun. 1. num. 1. Summa Pisanelle, verbo
excomm. 7. vers. Quis est effectus. Tabiena, verbo, excomm.
8. num. 1. Syluest. verbo, excommun. 4. nu. 3. Nau. in Man.
cap. 27. num. 1. & num. 24. Couar. in cap. alma mater, in
princip. num. 4. & §. 8. nu. 1. de sentent. excommun. lib. 6.
Vgol. de censur. Eccle. Tab. 3. cap. 6. §. 1. Ex Theologis S.
Thom. in addit. 3. par. quæst. 2. r. artic. 1. Alex. de Ales. 4. pa.
Sum. quæst. 22. memb. 1. art. 6. §. 1. Bonau. 4. d. 18. in vir. pa.
d. quæst. 5. Richard. 4. d. 18. art. 7. quæst. 4. Palud. 4. d. 18. q.
6. art. 3. Conclus. 2. Gabr. 4. d. 18. quæst. 2. art. 1. Notab. 1. &
quæst. 3. art. 3. dub. 1. Adrian. 4. Sent. quæst. 3. de Claubus
§. Pro huius solutio. Mart. Ledem. 2. 4. quæst. 25. art.
2. Sotus 4. d. 2. 2. quæst. 1. art. 1. dub. 2. vers. effectus autē, &
quæst. 2. art. 3. Henriquez lib. 13. de excommunicatione, cap. 3.
§. 3. Toletus lib. 1. institut. Sacced. c. 11. Vnde talis nec Con-
firmari, nec Peccati Sacramentum suscipere, nec Eucha-
ristiam sumere, nec Matrimonium contrahere, nec vt
ait Gemin. in cap. 1. num. 8. de temp. ordin. lib. 6. Ordini-
bus initiati poterit. Hæc igitur excepta participatione pas-
sua Sacramentorum, in alijs omnibus occurrentibus in
vita humana, sic excommunicatus communicare poterit,
tam in Diuinis, quam in humanis cum alijs, sicut antea
poterat; Vnde primò Missam audire potest; licet etiā solu-
lum pacis in Missa recipit, licet successerit communio,
ex Palud. 4. d. 18. quæst. 6. art. 3. Conclus. 2. Martin. Ledem.
2. 4. quæst. 25. art. 2. Henriquez lib. 13. de excommun. cap.
3. §. 1. Gemin. in cap. is, cui, num. 3. de sentent. excommun.
lib. 6. Summa Pisanel. verbo, excommun. 7. Syluest. verbo,
excommun. 4. num. 5. Nauar. in Man. cap. 27. nu. 24. vers.
Secundo, Couar. in cap. alma mater, §. 8. nume. 2. Vgolin.
Tab. 3. cap. 6. §. 4. Alphonso Visalido, in suo Candelabro
aureo, par. 2. tract. de excommun. minori, nu. 4. Quicquid
Hostiens. Goffred. Rod. Raym. & alij, quos refert, & sequi-
tur Summa Aftenfis, par. 2. tit. 9. art. 2. quæst. 2. id concede-
re timeant. Et multo magis Ecclesiam intrare potest, &
etiam officia diuina cum alijs in Choro recitare, vt præci-
ti auctores docent, & præter illos Innoc. in c. duobus, de
sentent. excommun. Zibar. in Clem. 1. de celebr. Missar.
& ibidem Anchar. num. 3. qui pro hac re citat Specul. Co-
uar. & Naua, vbi supra, Summa Aftenfis d. art. 2. q. 3. vbi
etiam refert Hostien. & Goffred. Gab. 4. d. 18. quæst. 2. art.
1. Nor. 1. in fine, & quæst. 3. artic. 3. dub. 1. Henriquez &
Vgolin. locis cit. S. Anton. 3. par. tit. 25. cap. 2. §. 1. & Syluest.
verbo, excommun. 4. num. 6. dub. 3. In Humanis etiam li-
cité aliorum vtiur communione, ex Gabr. vbi supra. Pe-
trus a Soto lect. 4. de excommunicatione. Vnde actor ef-
fe potest in Iudicio, ex glof. in cap. appellanti, in verb. pro-
bandis, de appel. Panorm. in cap. intelleximus, num. 3. Fel-
lin. num. 2. de iudic. idem Panorm. in cap. prudentiam, §.
sexta, & ibi DD. de offic. deleg. Marian. Socin. in cap. Sa-
cris, nu. 183. de sentent. excommu. Item Procurator pro
alio esse potest in Iudicio, ex Marian. Socino in d. cap. Sa-
cris, num. 414. Nicolaus Milio, in Repetitor. in verbo, exco-
municatus minori excommunicatione. Sic etiam testis in
Iudicio esse potest, ex Felino, in capit. veniens, 2. in fine, de
testib. Marian. Socin. in d. cap. Sacris, num. 401. Multo que
magis extra iudicium alios actus exercere valet, vt contra-
ctus inire, testamentum facere, ex Mariano Socino, in c.
Sacris, num. 474. de sentent. excommun. Gabr. 4. d. 18. q.
3. art. 3. dub. 1. in fine. Vgolin. Tab. 3. cap. 6. §. 4. Quorum
omnium hæc ratio est; quia, vt diximus, excommunicatio
minor, sola participatione passua Sacramentorum pri-
uat, e quorum numero non sunt hæc, quæ a nobis enume-
rata sunt.

13 Difficultas tamen esse potest, an cum excommunicatus
minori excommunicatione participatione passua Sacra-
mentorum priuatus sit, verum Sacramentum sit, nec no;
si illud

dandum Ordines, non peccare, qua parte dant, ſed quia ſunt, unde addit, dantem Sacramentum infirmo ſine Miſſæ celebratione non peccare, & pari ratione abſoluen- do a peccatis, & alia Sacramenta conferendo non peccat mortaliter, quia alia Sacramenta conferendo non ſunt ea. Quæ omnia manifeſte ſatis ex d. cap. ſi celebrat, colliguntur; Cum enim Pontifex de Miſſæ celebrare loquitur, ait ſic celebrantem, grauius peccare, quia celebrare eſt ſuſcipere Sacramentum. De collatione autem aliorum Sacramentorum, ſimpliciter ait, quod peccat, ſcilicet venialiter ſolum ob indecentiam & irreuerentiam, quandam ut diximus, Sacramenta in excommunicatione minori miniſtrando, quò modo intelligi debet Palud. 4. d. 18. quæſt. 6. art. 3. Concl. 2. vbi ait, peccare abſoluendo.

21 Quibus omnibus addendum eſt, quod licet ſic excommunicatus minori Sacramenta miniſtrando peccet, collata tamen Sacramenta ſuum habent effectum, vt in d. ca. ſi celebrat, habetur, & præfati auctores tradunt. Denique Sylueſt. vbi ſupra, verbo, excommuni. 4. num. 3. addit, quod licet celebrando peccet, irregularitatem tamen non incurrit, vt nos latius in ſequentibus exponemus.

Secundo, excommunicatus minori excommunicatione, licet facultate actiua eligendi, & alijs actibus iuriſdictionis priuatus non fit, in quo differt ab excommunicatione maiori; ad dignitatem, tamen Eccleſiaſticam, ſeu beneficium Eccleſiaſticum eligi non poteſt, in quo cum maiori excommunicatione conuenit, vt habetur in cap. ſi celebrat, de Cler. excommuni. miniſtr. & Panorm. ibi, nume. 3. & DD. Hoſtienſis in Summa, tit. de Cleric. excommuni. miniſtr. §. Qualiter puniatur, num. 2. Summa Aſtenſis, par. 2. lib. 7. tit. 9. art. 2. quæſt. 10. Rich. 4. diſt. 18. artic. 7. quæſt. 4. Gab. 4. d. 18. quæſt. 3. art. 3. d. b. 1. Tabiena, verbo, excommuni. 8. num. 1. Sylueſt. verbo, excommuni. 4. nume. 3. Franciſc. à Victoria in tract. de excommuni. num. 16. Summa Piſanella, verbo, excommuni. 7. ver. Quis eſt effectus. Sorus, 4. diſt. 21. quæſt. 2. artic. 3. Henriquez lib. 13. de excommuni. cap. 3. §. 1. Couar. in cap. Alma mater, par. 2. §. 8. num. 3. de ſen. excommuni. lib. 6. Vgolin. de cenſur. Eccleſ. Tab. 3. cap. 6. §. 3. Alphonſ. Vivald. in ſuo Candelabro aureo, tract. de excommuni. num. 44. Toſet. lib. 1. inſtit. Sacerd. cap. 11. Ratio eſt, quia vt ait Pontifex, in d. cap. ſi celebrat, excommunicatio minor priuat participatione paſſiua Sacramentorum, ſed ille, qui eligitur, vel promouetur ad dignitates, & beneficia Eccleſiæ principaliter eligitur, vt ſe in Sacramentis eccleſiæ, maxime autem in celebratione Miſſæ exerceat, unde, cum ſic excommunicatus Sacramentis priuatus ſit, eligi non poteſt. Prohibito enim exercitio alicuius actus prohibetur omnis id, per quod ad illum actum peruenitur, arg. l. oratio. ff. de ſponſ. vt Panorm. vbi ſupra, reſtatur. Et quod diximus, procedit, ſiue per electionem, ſiue per collationem beneficium conſequatur, ex Rich. 4. diſt. 18. art. 7. quæſt. 4. Summa Aſtenſis, par. 2. lib. 7. tit. 9. art. 2. quæſt. 10. Decio, in cap. Dilecti, Norab. 1. de excep. Cum enim Episcopus alicui beneficium Eccleſiaſticum conferit inter multos eligit ipſum ad illud beneficium, unde talis collatio eſt quedam electio, & ratio d. c. ſi celebrat, æque in vno, ac in alio militat.

23 Ceterum an talis electio ipſius excommunicati ad beneficium nulla ſit ipſo iure, an ſolum annullanda, Doctores inter ſe diſſentiunt. In qua re quicquid Hoſtienſis in d. cap. ſi celebrat, & ibi Card. col. vi. Couar. in ca. alma mater, par. 1. §. 8. num. 3. de ſentent. excommuni. lib. 6. vbi ait eſſe opinionem magis communem, & Vgol. Tab. 3. cap. 6. §. 3. nu. 2. Alphonſus Vivaldus in ſuo Candelabro aureo, par. 2. tract. de excommuni. nume. 48. qui falſo citat pro ſe Caietanum in Summa, verbo, excommuni. Minor. & Nau. in Man. ca. 27. num. 24. dicant, electionem talem ipſo iure nullam eſſe.

Mihi tamen magis placet eorum opinio, qui electionem hanc validam eſſe dicunt ipſo iure, & ſolum per Iudicis ſententiam irritandam eſſe, ſi probari poſſit, in iure quod tempore collationis, aut electionis minori excommunicatione ligatus fuerat; quæ ſententia ſatis manifeſte colligitur ex d. cap. ſi celebrat, vbi dicitur, *valent electionem factam irritandam eſſe*; quæ etiam expreſſe ſequuntur Rich.

4. d. 18. ar. 7. quæſt. 4. Summa Aſtenſis, par. 2. lib. 7. tit. 9. art. 2. quæſt. 10. Felin. in cap. dilecti, colum. 2. & 3. de excep. Sylueſt. verbo, excommuni. 4. num. 3. Summa Piſanella, verbo, excommuni. 7. 9. Quis eſt effectus, & fauet Sorus, diſtinct. 22. quæſt. 1. art. 3. & expreſſe eam tenet Joſephus Angles in florib. 4. Sentent. par. 1. tit. de excommuni. ar. 3. difficult. 10. & Petrus Soto lib. de inſtitur. Sacerdotum, lect. 4. de excommuni. Et hoc non ſolum procedit, quando ſcienter electus fuerat, ſed etiam quando ignoranter. Eſt enim in d. c. ſi celebrat, ponatur conditio, *ſi ſcienter electus fuerit*, ex quibus verbis videtur inferri poſſe, quod ſi ignoranter eligatur, non eſt irritandam, quam expoſitionem ſecutus eſt Sylueſt. verbo, excommuni. 4. num. 4. vbi ait electionem eſſe validam, quando electores, aut collatores ipſum excommunicatum fuiſſe probabiliter ignorauerunt, & fauet Hoſtienſis in Summa, lib. 5. tit. de Cler. excommuni. miniſtr. §. Qualiter puniatur, verſic. Quid ergo ſi ignoranter, & Gabr. 4. d. 8. quæſt. 3. art. 3. d. b. 1. Communior tamen, & verior opinio eſt, quam tenent gloſ. in d. cap. ſi celebrat, in verbo, ſcienter, & ibi Panorm. 7. & Cardin. ibi, colum. vlt. Couar. in cap. alma mater, par. 1. §. 8. num. 3. de ſentent. excommuni. lib. 6. & Vgolin. Tab. 3. cap. 6. §. 3. nu. 2. etiam tunc irritandam eſſe. Quia ratio, quæ a Canone affertur, cur irritanda ſit, quando ſcienter ſit, ſcilicet, *quia ad ſuſceptionem eorum eligitur, a quorum ſuſceptione a Superioribus eſt priuatus*; probat etiam, quando ignoranter ſit, ignorantia enim eligentium nec facit eum habere arg. cap. innotuit, de electi. & gloſ. in d. cap. ſi celebrat, in verbo, ſcienter, ne cuiſpiet excommunicato prodeſſe debeat, vt Innoc. in ca. cum dilectis, de Conſuet. & Panorm. d. c. ſi celebrat, nu. 7. teſtantur.

24 Et idem dicendum eſt, etiam ſi ipſemet electus ignorans fuerit excommunicationis, licet enim talis in foro conſcientiæ probabiliter ignorans, acceptando non peccet, & licet retineat huiusmodi beneficium, quouſque in notitiam excommunicationis veniat, quandoquidem electio talis, vt diximus non eſt ipſo iure nulla; in foro tamen exteriori, ſubita ſemel notitia, eſt irritanda, id eſt, irrita declaranda, vt colligi poteſt ex gloſ. in cap. ſi celebrat, in verbo, ſcienter, de Cleric. excommuni. miniſtr. & Hoſtienſis in Summa, lib. 5. tit. de Cler. excommuni. miniſtr. §. Qualiter puniatur, nu. 3. & Henriquez lib. 13. de excommuni. ca. 3. §. 3. etiam in hoc eodem caſu ratio textus militat; vbi autem eadem ratio eſt, eadem etiam legis diſpoſitio erit, arg. l. regula. ff. pen. & ibi not. ff. de iur. & facti ignor.

25 Ex quibus conſtat alia differentia inter excommunicationem maiorem, & minorem, & etiam peccatum mortale, electio enim, aut collatio facta excommunicato mortale eſt ipſo iure nulla, cap. Bonæ, de etat. & qual. & ca. poſtulatis, & ibi gloſ. & Panorm. num. 3. de Cler. excommuni. miniſtr. Innoc. in cap. cum dilectis, de conſuetud. & habetur in cap. paſtoralis, §. verum, de appell. Nau. in Man. ca. 27. num. 21. Couar. in cap. alma mater, par. 1. §. 7. nu. 1. & 3. de ſen. excommuni. lib. 6. etiam ſi ipſe ſit ignarus & inſcius huius excommunicationis; electio vero excommunicati minori excommunicatione, ſolum irritanda eſt.

26 A mortali vero peccato differt, quia exiſtens in mortali ad beneficium Eccleſiaſticum eligi poteſt, & eius collationem valde conſequi, cap. ſicut noſtris, & ibi gloſ. in verbo incauta, de iureiur. & facit quæ docet eadem gloſ. in cap. ſi celebrat, in verbo; Nec eligere, in fine, de Cleric. excommuni. miniſtr. Felin. in cap. 2. colum. 2. de Reſcript. & in cap. dilecti, colum. 2. de excep. Ioan. Maior. 2. Sent. diſt. 4. 4. quæſt. finali, & 4. d. 18. quæſt. 4. Couar. in cap. alma mater, par. 1. §. 8. num. 4. de ſent. excomm. lib. 6. de qua re legendus eſt Nau. in c. ſi quando, de Reſcript. excep. 17. excommunicatis autem minor inhabilem reddit, vt ex diſtis manifeſtum eſt.

27 Tertio, Excommunicatus minori excommunicatione Miſſam celebrando, licet grauius peccet, irregularitas tamen non eſſicitur, vt habetur in cap. ſi celebrat, & ibi gloſ. in verbo, irregularitatis, & ibi Panorm. num. 2. de Cleric. excommuni. miniſtr. Hoſtienſis in Summa, lib. 5. tit. de Cler. excommuni. miniſtr. §. Qualiter puniatur, num. 2. Summa Aſtenſis.

Atensis, p. 2. lib. 7. tit. 9. ar. 2. q. 1. Pal. 4. d. 18. q. 6. art. 3. cōl. 1. in fine. Sotus 4. d. 22. q. 2. ar. 3. vers. Materia hec. Summa Pisanella, verbo exc. 7. §. Quis est effectus. Tabiena, verbo exc. 8. nu. 1. in fi. Syl. in verbo, exc. 4. nu. 3. Nau. in Manu. c. 27. nu. 2. 4. Cou. in calima mater, p. 1. §. 8. num. 1. de sent. exc. lib. 6. Henriq. lib. 1. 3. de exc. c. 3. §. 1. in fi. Vgol. de cōsu. Eccles. Tab. 3. c. 8. nu. 3. Ratio est: quia vt quis irregularis efficiatur, necesse est, vt actum aliquem ordinis exerceat, quo per censuram suspensus est, ex Henr. in d. c. si celebrat, & S. Ant. 3. p. tit. 26. c. 4. §. 1. Cou. vbi sup. excōicatus autem excōic. minori, ab aliquo actu ordinis Ecclesiastici suspensus non est, sed solum a perceptione Sacramentorum, quæ ad nullum ordinem pertinet, & Mariano Socino, in d. c. si celebrat, n. 3. & Pan. n. 2. de Cler. exc. ministr. & ideo Sacra precipiendo immo, & Missam celebrando, irregularis nō est.

28 Ex quib. colligitur alia differentia inter maiorem, & minorem excommunicationem: excommunicatione enim maior, quia suspensionem ordinum includit, qui celebrando officia sibi interdicit, atque irregularis efficiatur, secus in minori excommunicatione, vt diximus.

29 *Quarta*, Quis cū excōicatio minori excōicatione cōicāns peccet, viximè vobis sic excōicatio aministrat Sacra, à quorū perceptione remouus est, (quod procedit solum vbi excōicatus hic denunciatus est, hic. n. locū etiā habet, extr. *Ad emenda scanda*.) in minorem tamen excōicationem sic cōicādo non incidit. Facit gl. in c. excellentissimus, in verbo, Qui cōicānt, l. 1. q. 3. & expressè Hostien. in Summa, l. 5. tit. de sent. exc. nu. 1. §. 8. Et que sit pena, vers. Hec autē, excōicatio. Inn. in c. si celebrat, de Cler. exc. min. Zab. in c. cum desideres, nu. 1. de sen. exc. Marian. Soc. in c. inter alia, nu. 44. de sen. exc. Anglica, verbo, exc. 8. nu. 2. 3. Gab. 4. d. 18. q. 3. art. 2. concl. 9. quo loco et nō peccare ait, quod intelligi debet, vbi in nō prohibitis cōicatur. Mart. Ledes. 2. 4. q. 2. §. ar. 2. in fi. Sotus 4. d. 22. q. 2. ar. 3. §. Materia hec, in fine. Nau. in Man. c. 27. nu. 2. 3. & Francisc. a Vict. 2. tract. de exc. nu. 16. in fin. Alphons. Viuald. in Candel. aureo, p. 2. trac. de excōicatione minori, n. 10. post S. Tho. in addit. 3. p. q. 23. ar. 2. ad 2. Toleus lib. 1. instit. Sacerd. c. 11. Vgol. Tab. 3. c. 8. nu. 5. qui oēs docent, cōicantes cum excōicatio minori excōicatione, aliam minorem excōicationem non incurrere: vnde commune dictum est, excōicationem non trāsire in tertiam personam. Hoc est, si quis excōicatus sit minori excommunicatione, pro eo quod participauit excōicatio maiori, ego qui sum tertia persona respectu excommunicati, nō prohibeor ei qui minori ligatus est, participare, vt præter ceteros tradit Adrian. in 4. q. 3. de Clauibus, §. pro huius solutione. Ex quibus etiā colligitur, minorem excommunicationem a maiori differre.

30 *Quinta*, Excōicatio minor nō repellit a iudicio, nec annullat Rescripta, ca. a nobis, de except. neq. cōib. Ecclesie suffragis priuat, ex Henriquez lib. 1. 3. de excō. m. c. §. 1. Vgol. Tab. 3. ca. 6. §. 4. nu. 2. cū ab Ecclesia precipis non sit; neque a Christi fidelium consorcio separatus: ex Panorm. in c. intelleximus, nu. 3. de iudic. Adrian. 4. Sent. q. 3. de Clauibus, §. pro huius solutione. In quib. omnib. ab excōicatione maiori differt. Et de natura, & effectib. eius hæc tenus.

- parochus alienus non potest, quoties illa ob participationem mortale cū excommunicato maiori in caritur.
- 8 Absoluere ab excommunicatione minori, ob participationem venialem cum excom. maiori incurfa, an quilibet Sacerdos simplex, sicut a peccatis venialibus, possit.
 - 9 Absolutio Sacramentalis peccatorum venialium ab excommunicationis minoris absolutione qualiter differat.
 - 10 Excommunicatio minor vera censura Ecclesiastica est, & iurisdictionem, tam in forentie, quā in auferente requirēs.
 - 11 Religiosi, & alij ad Sacramentum Penitentie ministrandum admissi, virtute potestatis delegatæ ab excommunicatione minori absoluunt.
 - 12 Absoluendi potestatem ab excommunicatione minori, parochus proprius alij delegare potest.
 - 13 Diaconus, aut alius Clericus, ex delegatione habetis iurisdictionem ordinariam, a minori exco. absoluere valet.
 - 14 Excommunicatus minori penitentem a peccatis absoluere potest, peccat tamē venialiter absoluendo, & quæ huius rei sit ratio.
 - 15 Excommunicatus minori absoluendo ab excommunicatione minori, vel maiori non peccat.
 - 16 Excomunic. minori, vt absoluatur, quid facere teneatur.

Communis omnium DD. & recepta sententia est, excōicationem minorem nō solum a iure, sed etiā ab homine ferri posse, vt colligitur ex gl. in c. si inimicus, l. 1. q. 3. §. 3. in Sum. n. 2. de sent. exco. nu. 2. Host. in Summa, lib. 5. tit. de Cler. excom. ministr. & clarius in tit. de sent. excom. nu. 2. §. Quæ sunt species. & nu. 5. §. Nedum autē ius in fine. Summ. Atenf. p. 2. li. 7. tit. 5. ar. 1. & tit. 9. ar. 2. q. 10. Rich. 4. d. 18. ar. 7. q. 4. Panor. in Rub. de sent. excom. nu. 3. & in c. illa quotidiana, n. 1. 8. d. elect. & in c. si diligenti, nu. 22. Felibid. in fine, de foro comp. idem Panor. in c. si celebrat, n. 4. de Cler. excom. ministr. & Zab. ib. nu. 4. Mart. Soc. in c. facis, nu. 507. de sent. excom. Angel. in verbo, excom. l. nu. 2. Tab. verbo, excom. 2. nu. 7. Nau. in Man. c. 27. nu. 2. 5. Cou. in calima mater, p. 1. §. 8. nu. 5. de sent. exc. lib. 6. Pet. a Soto, lib. de instit. Sacerd. trac. de excōicatione, lect. 4. Henriq. l. 1. 3. de exc. c. 3. §. 4. Vgol. Tab. 3. c. 1. nu. 2. qui oēs expressè docent, et ab homine excōicationem hanc ferri posse, quāuis id Sotus, in 4. d. 22. q. 2. ar. 3. vers. Circa secundū negare videat, qui tñ intelligi potest modo, quo inferius dicemus. Quisquis igitur excōicationem in iure ferre potest, minime infligere poterit; a qua etiā infligendam requiritur iurisdictione Ecclesiastica fori cōtentionis, vt prælati auctores tradunt; ob cuius defectū a simplici parochio ferri nequit, cū hic fori cōtentionis iurisdictione careat ex Pan. in c. n. 10. de off. ord. & in c. cū ab Ecclesiis, n. 1. tit. eo. V. go. vbi sup. c. 1. §. 1. n. 2. & est cōis optio, quæq. tgl. in d. c. si inimicus, l. 1. q. 3. & alij quos refert Fel. in c. si diligenti, l. 1. de foro cōp. et simplices parochos eā ferre posse censuerit.

Antiquus exco. minor ab homine ferri solebat, hodie tamē in vsu nō est, quo sensu Sotus, 4. d. 22. q. 2. ar. 3. vers. Circa secundū post Syl. in verbo, exc. 4. nu. 2. §. 10. dixit, quod nunquā infligitur ab homine, nullus. n. l. ad lex aliquid vnquā precipit sub pena excom. minoris, vt patet experientia.

3 *Quando* autem contingeret excōicationem minorem ab homine ferri, illis verbis ferenda erit, quib. effectus eius exprimitur, nimirum, vt significatur separatio a cōione horum, vel illorum hominum, vel a perceptione Sacramentorum, vt colligi potest ex ca. a nobis, de except. & c. fina. de Cler. exc. ministr. & c. pen. de sen. exc. & Pan. in c. si diligenti, nu. 22. de foro comp. & c. illa quotidiana, nu. 8. de elec. Quamuis si simpliciter feratur excommunicatio minor, e.g. Excommunico te minori excommunicatione; seu minorem excommunicationem in te fero; intelligi debet excōicatio illa, quæ Sacramentorum perceptione priuat, vt Pan. in d. c. si diligenti, nu. 22. annotauit, tum, quia hæc vñtator, & frequentior est, arg. d. c. si de Cler. exc. ministr. & c. a nobis, de except. & c. pen. de sen. exc. tum, quia secundum nominis interpretationem, & communem loquēdi modum, communio appellatur ratione recepti Sacramenti, ex And Barb.

Quis excomm. Minorem ferre, & ab ea absoluere possit. Cap. XXIII.

S Y M M A R I V M.

- 1 Excommunicatio Minor non solum a iure, sed etiam ab homine ferri potest.
- 2 Excommunicationem maiorem qui ferre potest, etiam & minorem ferre valet, quamuis hodie in vsu non sit, vt ab homine feratur.
- 3 Excommunicatio minor, quando ab homine fertur, quibus verbis ferenda erit.
- 4 Excommunicatio Minor quibus casibus a iure feratur.
- 5 Absoluere ab excommunicatione minori potest Sacerdos proprius ipsius excommunicati.
- 6 Proprius Sacerdos quis censendus sit.
- 7 Absoluere ab excommunicatione minori subditū alterius